

DE BONGARD

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKUNDEVERENIGING
DE BONGARD
SIMPELVELD - BOCHOLTZ

JAARGANG 13

NUMMER 1

MAART 2001

COLOFON

Medewerkers:

M.G.H. Vliex-Hensgens
M.J. Horbach
mr. L.J.M.L. Kohl
J.P. Janssen
P.H.J. Janssen
F.van der Smissen
W.A.A.F. Strolenberg

Eindredactie en vormgeving:

P.H.J. Janssen

Correspondentie-adres:

Mevr.M. Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld
Tel.: 045 - 544 10 74

ISSN 1383 - 9896

INHOUD

Inhoudsopgave.	1
Een honderdjarige schoonmoeder.	2
Poasje en vrugjoar.	13
Simpelveld en zijn wegennet in de loop der eeuwen.	14
Ee sjtröasge um!	24
Activiteitenprogramma.	25

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van het artikel ligt bij de auteur.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op

enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Dit tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en is gratis voor leden van "De BONGARD". Kosten lidmaatschap f 25
per jaar.

Aanmeldingen: Secretariaat "De BONGARD",
Wilhelminastraat 29, 6351 GN Bocholtz. Tel.: 045 - 544 11 17.

EEN HONDERDJARIGE SCHOONMOEDER

door Math. Horbach

Op 24 februari vierde mijn schoonmoeder Maria Hubertina Dautzenberg-Luja haar honderdste verjaardag. Geboren op de Huls, waar het gezin Luja-Hollands zich vestigde, na een aantal jaren op Trintelen te hebben gewoond. Vader Paulus Joseph, door iedereen "Hoebeëtje" genoemd, startte er een bakkerij, en exploiteerde een café en een kruidenierswinkel.

Maria beleefde haar jeugd binnen de besloten gemeenschap van de Huls. Ze ontwikkelde zich tot een stevige jonge dame die van aanpakken wist binnen het grote gezin. Juist door het grote aantal kinderen moesten de ouderen de kost extern gaan verdienen. Zo was zij enige jaren als dienstmeid werkzaam op de Vlengendalerhof en later op de Palemigerhof.

In 1923 trouwde ze met Hubert Dautzenberg uit de "Bouw", die ze reeds van kindsbeen af kende.

Het gezin Dautzenberg-Luja werd gezegend met tien kinderen, zes jongens en vier meisjes. Uniek is het feit dat in ruim dertien maanden vier kinderen werden geboren en dat in een zeer ongunstige tijd, namelijk vlak voor de oorlog en direct in het begin ervan.

De liefde voor het boerenleven en de omgang met dieren is haar altijd bijgebleven. In de "Bouw" hield ze schapen, een varken, een koe en kippen.

In 1975 overleed haar man Hubert.

Na een mislukte oogoperatie en een hartstilstand, waarvan ze goed herstelde, was het niet mogelijk alleen te blijven wonen.

In 1979 verhuisde ze dan ook naar het bejaardencentrum "Op den Toren" in Nuth. Enige jaren later kwamen ook haar twee zusters Johanna en Fientje en haar broer Hub naar Nuth en werd het gezin weer voor een stukje herenigd.

Haar gezondheid is redelijk stabiel. Sinds ze in Nuth woont krijgt ze, bij toerbeurt, iedere zondag bezoek van een van haar kinderen. Het laatste jaar bijna iedere dag.

Ze heeft 21 kleinkinderen en 31 achterkleinkinderen.

Volgens niet onderzochte bronnen zou een gezin Luja, of Louija, Luija, Lonea, vanuit de Dauphine in zuid-oost Frankrijk vertrokken zijn en zich gevestigd hebben in Nederland, België, Duitsland en Spanje. Ook in Denemarken duikt de naam Luja op.

De eerste Luja die in onze contreien opduikt komt met zekerheid als Franse soldaat naar Simpelveld. Hij ontmoet hier zijn grote liefde en neemt haar mee naar Lisdorff, nu Saarland. Enige jaren later komen zij terug naar Simpelveld en vestigen zich op de Molsberg. Zijn zoon gaat op de Huls wonen en de naam Luja is dan honkvast op de Huls verankerd.

Het gezin Dautzenberg-Luja

Bovenste rij vlnr.: Leo, Any, Sjeng en Lies.

Middelste rij: Math, vader Hubert Dautzenberg, moeder Maria Duatzenberg-Luja, Alois.

Onderste rij: Hanny, Jo, Hub en Tila.

Peter Luya	Catharina Rup	Oliverius Tyzson * Hulsberg 12-3-1733 + Simpelveld 9-2-1775 x Simpelveld 8-10-1758	Anna Catharina Steinbusch * Simpelveld 10-9-1731 + Simpelveld 18-12-1799	Laurentius Josephus Scheeren * Kohlscheid + Huls 20-8-1849 x	Joanna Maria Janssen * Kohlscheid + Simpelveld 24-6-1835	Nicolaas Schlupers * + Simpelveld 15-9-1813 x Badenberg 22	Maria Josepha Niessen * + Simpelveld 22-6-1823	Simon Hollands * Eys 18-12-1742 + Huls 5-5-1812 x Simpelveld 24-10-1785	Anna Elisabeth Knols * Simpelveld 9-8-1745 + Simpelveld 7-7-1818	Joannes Henricus Bisschops * Voerendaal 6-9-1760 + x Hulsberg 25-11-1787	Anna Catharina Bruls * Wijnands- rade 8-11-1754 + x	Jan Willem Smeets * + Wijnands- rade 8-8-1836 x	Helena Douven * Voerendaal 20-3-1771 + Kunrade 24-11-1831	Gerard Savelberg * Klimmen 20-7-1788 + Klimmen 28-2-1872 x Klimmen 21-1-1812	Maria Catharina Peukens * Klimmen 9-1-1789 + Klimmen 18-12-1835								
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31								
Jan Nicolaas Luya		Maria Catharina Ditzon		Joannes Joseph Scheeren		Maria Agnes Schlupers		Joannes Nicolaas Hollands		Anna Maria Bisschops		Jan Willem Smeets		Joanna Elisabeth Savelberg									
* Lisdorff		* Simpelveld 18-7-1772		* Pannesheid 6-8--1801		* Simpelveld 19-4-1796		* Simpelveld 19-4-1792		* Voerendaal 11-11-1791		* Voerendaal 4-11-1813		* Klimmen 24-10-1815									
+ Simpelveld 2-4-1837		+ Simpelveld 4-3-1829		+ Simpelveld 30-1-1861		+ Simpelveld 26-4-1865		+ Simpelveld 11-9-1861		+ Huls-Simpelveld 18-11-1877		+ Voerendaal 1-11-1888		+ Voerendaal 21-10-1878									
x		8		9		10		11		12		13		14		15							
Joannes Nicolaas Luja				Joanna Maria Scheeren				Jan Leonard Hollands				Maria Mechtildis Smeets											
* Lisdorff, 25-6-1802				* Simpelveld, 8-8-1825				* Simpelveld, 28-8-1821				* Kunrade-Voerendaal, 19-1-1843											
+ Huls- Simpelveld, 24-8-1865				+ Simpelveld, 6-8-1912				+ Simpelveld, 24-2-1897				+ Ubachsberg-Voerendaal, 17-6-1918											
x Simpelveld, 21-9-1843				4				5				6				7							
Paulus Joseph Luja								Josephina Hubertina Hollands															
* Simpelveld, 12-12-1858								* Simpelveld, 19-10-1867															
+ Huls-Simpelveld, 28-7-1936								+ Huls-Simpelveld, 13-10-1936															
x Simpelveld, 4-4-1891								2								3							
Maria Hubertina Luja																							
* Simpelveld, 24-2-1901																							
x Simpelveld, 6-9-1923 met Dautzenberg, Hubert																							
1																							

Kwartierstaat van Maria Hubertina Luja

1. Luja, Maria Hubertina, geboren op 24-2-1901 in Huls-Simpelveld. Trouwt in Simpelveld op 6-9-1923 wettelijk en op 12-9-1923 kerkelijk met **Dautzenberg Hubert**, geboren op 28-9-1899 in Huls-Simpelveld, overleden in ziekenhuis Heerlen op 19-11-1975.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Johannes Hubertus, geb. 19-6-1924 in Simpelveld, tr. C. Donkers.
2. Elisabeth Hubertina, geb. 14-7-1926 in Simpelveld, tr. A. Rameckers.
3. Anna Maria, geb. 12-1-1928 in Simpelveld, tr. J. Hamers, overl. in 1975.
4. Leo Hubertus, geb. 13-6-1929 in Simpelveld, tr. M. Janssen
5. Aloysius Hubert, geb. 27-2-1932 in Simpelveld, tr. C. Leerssen, overl. in 1975.
6. Mathias Hubertus, geb. 7-8-1935 in Simpelveld, tr. M. Rothkrans.
7. Joseph Hubertus, geb. 4-7-1939 in Simpelveld, tr. I. Schobben
8. Hubertus Joseph, geb. 4-7-1939 in Simpelveld, tr. I. Dinklo, overl. in 1994, tr. 2° R. Mentjot.
9. Mechtildis Maria, geb. 10-8-1940 in Simpelveld, religieuze van de orde van de Sacré Coeurs.
10. Johanna Maria, geb. 10-8-1940 in Simpelveld, tr. M. Horbach.

2. Luja, Paulus Joseph, geb. 12-12-1858 in Simpelveld, overl. op 28-7-1936 in Simpelveld, tr. 4-4-1891 in Simpelveld met

3. Hollands, Josephina Hubertina, geboren 19-10-1867 in Simpelveld, overl. 13-10-1936 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Johannes, Leonardus, geb. 24-2-1892 in Eys-Trintelen, overl. 18-8-1959 in Heerlen, tr. 1° H. Meertens, tr. 2° M. Schroder.
2. Maria Anna, geb. 11-5-1895 in Eys-Trintelen, overl. 2-11-1982 in Simpelveld, tr. H. Loozen.

3. Hubertina, geb. 14-11-1896 in Eys-Trintelen, overl. 6-11-1971 in Heerlen, tr. M. Geurts.

4. Elisabeth, geb. 26-1-1898 in Huls-Simpelveld, overl. 10-2-1977 in Alsdorf (D), tr. H. Jendgens.

5. Maria Hubertina, zie 1.

6. Josephina, geb. 11-3-1902 in Huls-Simpelveld, overl. 1-3-1997 in Heerlen, tr. 1° M. Habets, tr. 2° M. Smeets.

7. Mechtildis Josephina, geb. 7-3-1903 in Huls-Simpelveld, overl. 6-4-1994 in Simpelveld, tr. H. Loozen.

8. Anna Sibilla, geb. 11-6-1904 in Huls-Simpelveld, overl. 30-1-1905 in Huls-Simpelveld.

9. Wilhelmina, geb. 28-6-1905 in Huls-Simpelveld, overl. 27-10-1905 in Huls-Simpelveld.

10. Mathias Joseph, geb. 18-8-1906 in Huls-Simpelveld, overl. 28-1-1981 in Kerkrade, tr. F. M. Bruins.

11. Johan Joseph, geb. 14-6-1908 in Huls-Simpelveld, overl. 6-3-1909 in Huls-Simpelveld.

12. Maria Johanna, geb. 25-6-1909 in Huls-Simpelveld, overl. 16-10-1992 in Heerlen, tr. L. Kockelkoren.

13. Hubertus, geb. 20-1-1913 in Huls-Simpelveld, overl. 21-4-1994 in Nuth, tr. A. Eussen

14. Frans Joseph, overl. 29-12-1918 in Simpelveld.

15. Maria Agnes, overl. 22-8-1903 in Simpelveld.

4. Luja, Johannes Nicolaas, geb. 25-6-1802 in Lisdorff (Fr.), overl. 24-8-1865 in Huls-Simpelveld, tr. 1° 5-11-1831 in Simpelveld met Maria Anna Elisabeth Knols, geb. 6-6-1808 in Simpelveld, overl. 18-2-1841 in Simpelveld.

Kinderen uit 1° huwelijk:

1. Maria Anna, geb. 12-1-1833 in Simpelveld, tr. J. Kleynen.

2. Anna Catharina, geb. 2-5-1836 in Simpelveld, overl. 26-4-1922 in Simpelveld, tr. P. J. Ploumen.

Tr. 2° 21-9-1843 in Simpelveld met

5. **Scheeren, Johanna Maria**, geb. 6-8-1825 in Simpelveld, overl. 6-8-1912 in Simpelveld
- Kinderen uit dit huwelijk:

1. Johannes Josephus, geb. 2-2-1844 in Simpelveld, overl. 6-3-1844 in Simpelveld.
2. Maria Agnes, geb. 29-6-1845 in Simpelveld.
3. Mathias Joseph, geb. 15-9-1847 in Simpelveld, overl. 3-1-1937 in Simpelveld, tr. A.M.H. Habets.
4. Maria Agnes Hubertina, geb. 6-10-1849 in Simpelveld.
5. Maria Lucia Hubertina, geb. 30-9-1851 in Simpelveld.
6. Aloisius Hubert, geb. 28-2-1854 in Simpelveld, overl. 4-7-1923, tr. 26-9-1889 M.C. Dautzenberg.
7. Maria Barbara Hubertina, geb. 27-4-1856 in Simpelveld.
8. Paulus Joseph, zie 2.
9. Maria Gertrudis Hubertina, geb. 25-9-1860 in Simpelveld.
10. Maria Catharina Hubertina, geb. 16-5-1863 in Simpelveld, overl. 19-2-1915 in Simpelveld, tr. J.H. v.d. Weyer.
11. Jan Nicolaas Hubertus, geb. 5-7-1865 in Simpelveld, tr. M.J.C.H. Gerards.

6. **Hollands, Jan Leonard**, geb. 28-8-1821 in Simpelveld, overl. 24-2-1897 in Simpelveld, tr. 1° met Maria Anna Voragen, overl. 18-3-1863 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Hubertina, geb. in 1854 in Heerlen, overl. 8-5-1856 in Simpelveld.
2. Anna Maria Hubertina, geb. 23-8-1855 in Simpelveld, ongehuwd overl. 25-5-1901 in Simpelveld

Tr. 2° 27-11-1863 in Simpelveld met

7. **Smeets, Maria Mechtildis**, geb. 19-1-1843 in Voerendaal, overl. 17-6-1918 in Ubachsberg-Voerendaal.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Willem Hubert, geb. 28-2-1864 in Simpelveld.
2. Maria Elisabeth, geb. 5-4-1865 in Simpelveld.
3. Joseph Hubert, geb. 17-9-1866 in Simpelveld, overl. 11-12-1866 in Simpelveld.
4. Josepha Hubertina, zie 3
5. Anna Maria, geb. 23-8-1869 in Simpelveld, overl. 2-11-1946.
6. Maria Anna Elisabeth, geb. 25-2-1871 in Simpelveld.
7. Odilia Maria Anna, geb. 18-7-1872 in Simpelveld.
8. Andreas, geb. 27-8-1873 in Simpelveld, overl. 10-1-1874.
9. Maria Josephina, geb. 10-10-1874 in Simpelveld.
10. Anna Maria Catharina, geb. 30-3-1876 in Simpelveld.
11. Maria Mechtildis Sibilla, geb. 22-9-1877 in Simpelveld.
12. Hubert Joseph, geb. 27-5-1879 in Simpelveld, overl. 12-6-1967 in Simpelveld.
13. Anna Maria, geb. 17-11-1880 in Simpelveld.
14. Peter Joseph, geb. 24-6-1882 in Simpelveld, overl. 13-12-1950 in Simpelveld.
15. Mathias Joseph, geb. 26-5-1885 in Simpelveld.

8. **Luja, Joannes Nicolaas**, ged. in 1777 in Lisdorff (Fr.), overl. 2-4-1837, tr. met

9. **Ditzon, Maria Catharina**, ged. 18-7-1772 in Simpelveld, overl. 4-3-1829 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Anna Catharina, ged. in Lisdorff (Fr.)
2. Johanna Catharina, ged. in Lisdorff
3. Joannes Nicolaas, zie 4.
4. Joannes Leonardus, geb. 9-7-1804 in Simpelveld, overl. 25-10-1804 in Simpelveld.
5. Maria Agnes, geb. 4-11-1805 in Simpelveld, overl. 14-4-1875 in Simpelveld, tr. 7-6-1832 in Simpelveld met P.A. Bremen.

MARIA DAUTZENBERG-LUJA BEREIKT GEZEGENDE LEEFTIJD VAN 100 JAAR!

HULS - NUTH - Op woensdag 14 februari 2001 hoopt Maria Dautzenberg-Luja de respectabele en gezegende leeftijd van 100 jaar te bereiken. De eeuwenge werd op zondag 24 februari 1901 op de Huls geboren. Zij trouwde op 12 september 1923 met de anderhalf jaar oudere Hubert Dautzenberg, die eveneens geboren en getogen was op de Huls. Deze verdiende voor zijn gezin de kost als ondergronds mijnwerker op de mijnen Wilhelmina en Emma. Hij overleed aan de beroepsziekte silicose in 1975.

Hun echtverbintenis werden elf kinderen geboren, waarvan er één kort na de geboorte is overleden. De overige tien zijn nog in leven en goed gezond.

Mer kinderen in 13 maanden!

Vermeldenswaard is zeker dat zij in een tijdsbestek van 13 maanden twee keer een tweeling gebaarde heeft, namelijk in 1939 twee jongens en in 1940 twee meisjes!

Vat moet men doen om zo'n hoge leeftijd te bereiken? Bestaat er een 'recept' voor?

Haar prioriteit," aldus haar zoon en koster op de Huls, Al Dautzenberg, "was gezond eten en drinken. Dat betekende dagelijks vers koken (geen culinaire hoogstandjes), maar wel soms twee keer per dag al naar gelang de omstandigheden, wanneer vader van de 'koel' en de kinderen van school thuiskwamen, opnieuw vers koken. Zij zwoer bij natuurlijke kruiden, die ze overal verzamelde. Zij kookte veel brandnetels en zuring en dat noesten wij dan eten," aldus haar zoon Al Dautzenberg. Nooit kwam er bij het 12-koppige gezin iets anders op tafel dan verse groenten, en zeer zelden werden deze opgewarmd...

Maria Dautzenberg-Luja was en is nog steeds een zeer kalme en eenvoudige vrouw, die zelden of nooit gestresst is geweest. In alles en op alle gebeurtenissen reageerde en reageert ze nuchter met realistische op- en aanmerkingen. Graag legde ze in haar schaarse vrije tijd een kaartje en als ze erin slaagde op de markt zat van de prijs af te pingelen, dan deed haar dat zichtbaar deugd. Een beetje 'handelen' zat haar in het bloed.

Staaroperatie

Op haar 79e moest zij aan haar rechter oog een staaroperatie ondergaan. De ingreep mislukte en ze werd aan dit oog blind. Het andere oog heeft gelukkig tot op de dag van vandaag goed dienst gedaan. Tijdens het verblijf in het ziekenhuis deed zich een ernstige complicatie voor: ze werd getroffen door een hartstilstand, die ze wonderwel heeft overleefd. Het gevolg hiervan was wel, dat zij niet meer alleen in de Scheelenstraat mocht wonen. Het orgaan "Op de Toren" in Nuth werd toen haar gastvrije en eeuwige thuis, waar zij zich prima heeft weten aan te passen. Thans wordt ze er al jaren liefdevol verpleegd. Haar familie, kinderen, partners, kleinkinderen en achterkleinkinderen bezoeken haar daar nog met grote regelmaat.

Feest

Op 14 februari feest rond de 100-jarige mevrouw Maria Dautzenberg-Luja in

"Op de Toren" in Nuth begint in gesloten familiekring om 10.30 uur met een H. Mis voor haar 10 kinderen en hun partners, 21 kleinkinderen met partners en 32 (!) achterkleinkinderen. Het kerkelijk zangkoor St. Joseph Arbeider van de Huls zal dan o.l.v. dirigent Fred Piepers de Dialèkmis van Jeu Weijers zaliger en Arno Schleck ten gehore brengen. Voor iedereen die dat wil is er tussen 15.00 en 17.00 uur in "Op de Toren" de gelegenheid om de krasse eeuwelingen te komen feliciteren.

Namens de VOS onze hartelijke gelukwensen!

JEF BONTEN

Uit :

*"De Troubadoer"
21 februari 2001*

6. Maria Lucia, geb. 15-8-1810 in Simpelveld, overl. 2-3-1892 in Simpelveld, tr. 6-6-1835 in Simpelveld met M.Didden.
7. Maria Adeleidis, geb. 4-6-1815 in Simpelveld, overl. 22-12-1837 in Simpelveld

10. Schieren, Johannes Joseph, geb. 6-8-1801 in Pannesheid (Pr.), overl. 30-1-1861 in Simpelveld,
tr. 15-11-1823 in Simpelveld met

11. Schlupers, Maria Agnes, ged. 19-4-1796 in Simpelveld, overl. 26-4-1865.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Joanna Maria, zie 5
2. Laurens, geb. 9-9-1828 in Simpelveld
3. Maria Hubertina, geb. 12-7-1831 in Simpelveld, overl. ongehuwd 12-11-1908
4. Maria Barbara, geb. 14-3-1835 in Simpelveld, overl. 1-12-1865 in Simpelveld.
5. Bartholomeus, Josephus, geb. 27-4-1838 in Simpelveld.

12. Hollands, Joannes Nicolaas, ged. 19-4-1792 in Simpelveld, overl. 11-9-1861 in Simpelveld,

tr. 21-4-1817 in Simpelveld met

13. Bisschops, Anna Maria, ged. 11-11-1791 in Voerendaal, overl. 19-11-1877 in Huls-Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Joannes Henricus, geb. 14-4-1817 in Simpelveld, overl. 30-5-1898 in Simpelveld, tr. met M.A.Schielen.
2. Maria Magdalena, geb. 16-11-1819 in Simpelveld, tr. J.A.Bergmans
3. Joannes Leonardus, zie 6
4. Maria Anna, geb. 31-10-1823 in Simpelveld, overl. 13-4-1856 in Simpelveld, tr. Ch.Bleylevens.
5. Joannes Wilhelmus, geb. 20-10-1826 in Simpelveld, overl. 2-8-1903, tr. M.A. Bleylevens.
6. Pieter Joseph, geb. 15-9-1832 in Simpelveld, ongehuwd overl. 31-3-1862 in Voerendaal

14. Smeets, Jan Willem, geb. 4-11-1813 in Voerendaal, overl. 1-11-1888 in Voerendaal, tr. 26-8-1842 in Voerendaal met

15. Savelberg, Joanna Elisabeth, geb. 24-10-1815 in Klimmen, overl. 21-10-1878 in Voerendaal.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Mechtildis, zie 7
2. Petrus Josephus, geb. 21-2-1845 in Voerendaal.
3. Jan Leonard, geb. 30-5-1848 in Voerendaal, overl. 4-6-1855 in Voerendaal.
4. Joannes Jacobus, geb. 25-2-1851 in Voerendaal, overl. 5-6-1855 in Voerendaal.
5. Maria Helena, geb. 14-2-1854 in Voerendaal, overl. 2-6-1855 in Voerendaal.

16. Luja, Peter.

17. Rupp, Catharina

18. Tyxzon, Adolphus, ged. 12-3-1733 in Hulsberg, overl. 9-2-1775 in Simpelveld, tr. 8-10-1758 in Simpelveld met

19. Steinbusch, Anna Catharina, ged. 10-9-1731 in Simpelveld, overl. 18-12-1799 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Adeleydis, ged. 21-4-1759 in Simpelveld, overl. 22-12-1837 tr. R.Jongen.
2. Joannes Leonardus, ged. 3-2-1761 in Simpelveld.
3. Joanna Maria, ged. 24-3-1765 in Simpelveld.
4. Franciscus Wilhelmus, ged. 27-2-1769 in Simpelveld.
5. Maria Catharina, zie 9.

20. Scheeren, Laurentius Joseph, ged. in 1744 in Kohlscheid (Pr.), overl. 20-8-1849 in Simpelveld, tr. met

21. Janssen Joanna Maria, ged. 29-3-1777 in Kohlscheid (Pr.), overl. 24-6-1835 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Johannes Joseph, zie 10

2. Christian Joseph, geb. 10-2-1803 in Laurensberg (Pr.), overl. 7-9-1835 in Simpelveld, tr. A.M.Toussaint.
3. Mathias, Joseph, geb. in Kohlscheid (Pr.), overl. 10-6-1821 in Simpelveld.
4. Wilhelmus Joseph, geb. in Roland-Heyden (Pr.), tr. A.M.Toussaint, wed. van Christian.
5. Anna Margaretha, geb. in Kohlscheid (Pr.), overl. 6-5-1835 in Simpelveld.

22. Schlupers, Nicolaes, overl. 15-9-1813 in Simpelveld, tr. in Bardenberg (Pr.) met

23. Niessen, Maria Josepha, overl. 22-6-1823 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Ida, ged. 12-2-1785 in Simpelveld, overl. 16-2-1785 in Simpelveld.
2. Maria Barbara, ged. 15-3-1787 in Simpelveld.
3. Maria Agnes, ged. 28-12-1788 in Simpelveld.
4. Anna Catharina, overl. 24-1-1792 in Simpelveld.
5. Mathias Joseph, ged. 18-6-1793 in Simpelveld.
6. Maria Elisabeth, overl. 19-7-1794 in Simpelveld.
7. Maria Agnes, zie 11

24. Hollands, Simon, ged. 18-12-1742 in Eys-Wittem, overl. 2-5-1812 in Simpelveld, tr. 1^e met Gatzen Gertrudis, overl. in 1780 in Eys.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Barbara, ged. 26-1-1777 in Eys-Wittem, tr. 13-8-1798 in Simpelveld Joannes Henricus Rhoe, zn. van Rennerus Rhoe en Anna Elisabeth Knols.
2. Helena, ged. 6-12-1778 in Eys-Wittem, overl. 27-10-1781 in Eys-Wittem.

tr. 2^e 24-10-1785 in Simpelveld met

25. Knols, Anna Elisabeth, wed. van Rennerus Rhoe, ged. 9-8-1745 in Simpelveld, overl. 7-7-1818 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Joannes Leonardus, ged. 10-2-1787 in Simpelveld, overl. 31-3-1856 in Simpelveld, tr. M.H.Lindgens.
2. Joannes Petrus, ged. 7-7-1790 in Simpelveld.
3. Joannes Nicolaas, zie 12

26. Bisschops, Joannes Henricus, ged. 6-9-1760 in Voerendaal, overl. 13-1-1848 in Simpelveld, tr 10-11-1757 (N.H.) en 25-11-1757 (kerkelijk) in Hulsberg met

27. Bruls, Anna Catharina, ged. 8-11-1754 in Wijnandsrade, overl. 1-4-1819 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Helena, ged. 14-4-1788 in Voerendaal, overl. 12-8-1866 in Simpelveld, tr. J.L.Broers.
2. Joannes Wilhelmus, ged. 1-12-1789 in Voerendaal.
3. Anna Maria, zie 13.
4. Joannes Leonardus, ged. 25-1-1795 in Voerendaal.
5. Joannes Petrus, ged. 28-12-1796 in Voerendaal.

28. Smeets, Jan Willem, overl. 1-4-1819 in Wijnandsrade, tr met

29. Douven, Helena, ged. 20-3-1771 in Voerendaal, overl. 23-11-1831 in Voerendaal.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Henri, ged. in 1798.
2. Maria Cornelia, ged. in 1799, overl. in 1800
3. Jeanne Marie, ged. 13-10-1800, overl. 14-12-1808.
4. Maria Sibilla, overl. 2-2-1804.
5. Anna Mechtilde, geb. 10-9-1807, tr. Laurens Ploumen.
6. Jean Pierre Joseph, geb. 24-4-1810.
7. Jan Willem, zie 14.
8. Anna Catharina, geb. 28-4-1815.
9. Maria Catharina, geb. 8-6-1817.
10. Lambert Joseph, geb. 14-5-1820.
11. Pieter Jacob, geb. 29-6-1822.

▲ De 100-jarige Maria Dautzenberg-Luja omringd door het personeel van afdeling vier van het zorgcentrum Op de Toren in Nuth.

Foto Dries Linssen

Maria Dautzenberg werd een eeuw geleden geboren Honderd jaar en tien kinderen

NUTH
VAN ONZE VERSLAGGEVER

Zij werd op 24 februari 1901 in de Simpelveldse wijk Huls geboren. Zij trouwde er op 12 september 1923 met dorpsgenoot Hubert Dautzenberg. Zij kreeg tien kinderen, waarvan twee keer een tweeling. Opmerkelijk is dat zij in dertien maanden vier kinderen kreeg; in

Maria Dautzenberg-Luja viert vandaag in het zorgcentrum Op de Toren in Nuth haar honderdste verjaardag.

1939 twee jongens en in 1940 twee meisjes. Kennelijk heeft zo iets geen gevolgen voor het eventueel bereiken van een zeer gezegende leeftijd. Omdat het gezin Dautzenberg zoveel kinderen heeft, krijgt de hoogbejaarde vrouw in

het zorgcentrum elke dag bezoek van een van de kinderen. Met gezond eten en drinken zegt ze zo oud te zijn geworden.

Maria Dautzenberg houdt van bloemen en planten en eet graag zoetigheid. Vroeger werkte ze veel

in de tuin en vond het heerlijk om met vee om te gaan. Ze heeft een sterke wil, geniet nog altijd van het leven en is op zijn tijd in voor een grapje.

Het feest begint vandaag om 10.30 uur met een mis en wordt vervolgens met de tien kinderen en hun partners, 21 kleinkinderen en 32 achterkleinkinderen in familiekring gevierd.

Het "Limburgs Dagblad"
24 februari 2001

30. Savelberg, Gerard, ged. 20-7-1788 in Klimmen, overl. 28-2-1872 in Klimmen, tr. 1° 21-1-1812 in Klimmen met

31. Peukens, Maria Catharina, ged. 9-1-1789 in Klimmen, overl. 18-12-1835 in Klimmen.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Anna Maria, geb. 9-2-1813 in Klimmen, overl. 21-3-1819 in Klimmen.
2. Jeanne Elisabeth, zie 15.
3. Jan Jacob, geb. 8-9-1816 in Klimmen.
4. Marie Helene, geb. 20-10-1818 in Klimmen, overl. 29-12-1819 in Klimmen.
5. Jacobus, geb. 31-12-1820 in Klimmen.
6. Maria Helena, geb. 13-2-1822 in Klimmen.

tr. 2° Maria Margaretha Voncken.

37. Balthus, Anna.

38. Steinbusch, Petrus, ged. 28-2-1702 in Simpelveld, overl. 19-4-1773 in Simpelveld, tr. 29-10-1727 in Simpelveld met

39. Peters, Maria Catharina, ged. 29-1-1689 in Simpelveld, overl. 1-11-1779 in Simpelveld.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Elisabeth, ged. 24-12-1728 in Simpelveld.
2. Anna Catharina, zie 19.
3. Joannes Paulus, ged. 29-6-1734 in Simpelveld.
4. Leonardus, ged. 18-2-1737 in Simpelveld.
5. Joannes Guilielmus, ged. 2-3-1740 in Simpelveld.

40. Scheeren, Godefriedus.

41. Kusters, Anna Catharina.

42. Janssen, Joseph.

43. Dauvermans, Margaretha.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Maria Sibilla, ged. 5-6-1760 in Laurensberg ex. Scheid.
2. Joanna Maria, zie 21.

46. Niesten Johannes.

47. Souren, Anna Maria.

48. Hollands, Petrus.

49. Houpermans, Gertrudis.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Winandus, ged. 21-7-1738 in Eys.
2. Simon, zie 24.
3. Maria Elisabeth, ged. 31-5-1745 in Eys.
4. Petrus, ged. 8-10-1747 in Eys.
5. Maria Elisabeth, ged. 17-10-1750 in Eys.

50. Cnols, Joannis.

51. Wauben, Anna Catharina.

52. Bisschops, Joannes.

53. Ubags, Helena, overl. 11-3-1802 in Voerendaal.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Henricus, ged. 14-11-1749 in Voerendaal.
2. Anna Catharina, ged. 5-9--1751 in Voerendaal.
3. Arnoldus, ged. 20-9-1753 in Voerendaal.
4. Henricus, ged. 1-10-1755 in Voerendaal.
5. Joannes, ged. 1-10-1755 in Voerendaal.
6. Joannes Wilhelmus, ged. 11-9-1756 in Voerendaal.
7. Matheus, ged. 7-10-1757 in Voerendaal.
8. Maria Gudula, ged. 29-3-1759 in Voerendaal.
9. Joannes Henricus, zie 26.

54. Bruls Wilhelmus.

55. Bours Maria.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Anna Catharina, zie 27.
2. Christianus, ged. 18-10-1756 in Wijndersrade.
3. Maria Anna, ged. 12-8-1760 in Wijndersrade.

56. Smeets, Jan Hendrik.

57. Claessen, Anna Catherina.

58. Douven, Jacobus.

59. Voncken, Cornelia.

60. Savelberg, Joannes Henricus, ged. 13-10-1750 in Klimmen, overl. 25-9-1806 in Klimmen, tr. (N.H.) 22-2-1783 in Klimmen met

61. Bonten, Anna Maria, ged. 30-8-1753 in Klimmen.

Kinderen uit dit huwelijk:

1. Bartholomeus, ged. 18-5-1783, overl. 2-3-1835.

2. Maria Elisabeth, ged. 11-8-1785, overl. 22-9-1818.

3. Gerardus, zie 30.

4. Joannes Wilhelmus, ged. 1-8-1791.

5. Maria Helena, ged. 29-11-1793.

62. Peuykens, Leonardus.

63. Pervaes, Anna Elisabeth.

Het gezin Luja-Hollands.

*Zittend vlnr. Maria, Tina, vader "Hubert Hollands, Hub, moeder Tina Luja Hollands, Anna, Mathieu.
Staand vlnr. Tila, Johanna, Leo, Lies en Fientje*

Poasje en vrugjoar.

*Forsythia, crocus en narcis
zage ós dat 't vrugjoar is.*

*Mit kauw, ies en sjnei
is 't jellukkig noe verbij.*

*Vier vruie ós noe óp wermde en zon,
lekker liege in der jaat of óp 't balcon.*

*Noe kunt Poasje, Krismes hant vier jehad.
Der Oesterhaas bringt ós eier mieë wie zat.*

*Dan kanne vier tietsje, dat hauwe vier in iere,
en dat dunt vier óch ós kinger liere.*

*De janse familie um jen dusj,
kiekke weë hat de ieësjte blutsj?*

*Mè Poasje is nit alling eier èse,
de kirsch darve vier óch nit verjese.*

*Ozze Hergod is ópjesjtange,
noa wat Heë mit jouwe vrieddig hat durchjestjange.*

*Dat viert de kirch mit sjunne jezank en vul lit
en minniege parochiaan viert mit heur mit.*

*Losse vier dat ummer zoeë blieve doeë,
dan is ózze Hergod uvver ós tse vrije en vroeë.*

**Bóches, 04-04-2000
Tilla Schleck-Lommen.**

SIMPELVELD EN ZIJN WEGENNET IN DE LOOP DER EEUWEN.

door H. van Wersch

Wegen ontstaan eerst als groepen mensen zich op vaste woonplaatsen gaan vestigen. Ze zijn nodig voor het onderling contact tussen deze groepen en voor het uitwisselen van goederen die door hen worden geproduceerd.

Wegen zijn het product van de mens die met de ontginning van het oerlandschap gaat beginnen. De aanleg en verbetering ervan houdt in het algemeen gelijke tred met het beschavingspeil van een volk.

In de prehistorische tijd kende men dan ook geen wegen. Daar zullen hoogstens wat voetpaden door bos en heide geweest zijn.

Met de komst van de Romeinen komen op dit gebied grote veranderingen. Zij begonnen met de aanleg van zogenaamde "Heerwegen" of "Heerbanen". Het voornaamste doel van deze wegen was natuurlijk om de onderworpen volkeren in bedwang te houden. Langs deze wegen konden de legers heel snel oprukken en vlug verplaatsen: dus militaire noodzaak. Denk in dit verband maar eens aan de Napoleonswegen en de "Autobahnen" van Hitler.

De Romeinse Heerwegen waren ongeveer tien meter breed. Ze waren met grove en fijne kiezellagen bedekt. Aan weerszijden liepen greppels voor de waterafvoer.

Bij het aanleggen van hun "heerbanen" hadden de Romeinen om de vijftien á twintig kilometer zogenaamde "statio's" gebouwd. Dit waren een soort pleisterplaatsen of "relais" waar van paarden gewisseld kon worden of waar men kon rusten en overnachten na een vermoeiende dagmars.

Tussen Keulen en de kust was er om de ca. twintig kilometer zo'n rustplaats namelijk Keulen - Düren - Jülich - Heerlen - Valkenburg - Maastricht - Tongeren enzovoort.

In die tijd beschikten de Romeinen over ongeveer dertig legioenen. Zo'n legioen waren ongeveer 6000 soldaten. Een legioen bestond weer uit 12 cohorten en een cohort was dus ongeveer 500 manschappen. Zo'n cohort was weer onderverdeeld in 5 honderdschappen. Aan het hoofd van een honderdschap stond de

honderdman of centurio. We zien dus dat de Romeinen met een leger van 200.000 soldaten over praktisch heel Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten regeerden.

In "De Maasgouw", jrg. 95, nr. 5, pag 89-90 (1976) worden Romeinse wegen aangegeven als:

Tongeren - Keulen met aftakking Ransdaal - Ubachsberg - Karstraat - Wijnstraat - Simpelveld;

Maastricht - Aken (Vijlen - Lemiers - Bocholtz (Plateweg)

De heerbaan van Rijn (Keulen) - Rolduc - Vaals - Moresnet - Aubel heette Hertogenstrate of Hatsgensweg en was 32 voet breed.

In ons dorp Simpelveld zijn de eerste wegen waarschijnlijk reeds in de Romeinse Tijd aangelegd. We moeten aannemen dat de bewoners van onze villae aan de Stampstraat contact gehad hebben met die van in de omtrek gelegen Romeinse herenhuizen.

In de "Geschiedenis van Limburg" door A. Beaujean e.a. lezen we op pag. 18 dat er in Zuid-Limburg tot nu toe meer dan vijftig Romeinse villa's blootgelegd zijn, waarvan de meeste in onze buurt. Onder andere in Lemiers, Bocholtz (Vlengendaal), Mamelis, Wittem, Gulpen, Spekholzerheide, Terwinselen, Ubachsberg en Voerendaal.

De bewoners van deze villa's zullen ook wel uitstapjes gemaakt hebben naar de thermen in Heerlen (Coriovallum) en de warme, heilzame, bronnen in Aken (Aquisgranum).

Ook voor het bewerken van de landbouwgronden zullen wegen aangelegd zijn.

Behalve uit militaire noodzaak waren de Romeinse wegen ook belangrijk voor de handel. De twee grootste en voornaamste heerwegen in de buurt van Simpelveld waren in die tijd:

de west-oost verbinding: Engeland - Bavai (kust) - Tongeren - Maastricht - Valkenburg - Klimmen - Heerlen - Rimburch - Jülich - Keulen, en

de zuid-noord verbinding: Trier (Trevirorum) - Heerlen - Xanten. (Zie kaart)

Het kruispunt van deze twee wegen bevond zich in Heerlen tegenover de thermen. De verkeerszuil op dit plein (het zogenaamde Zwarte Veldje) herinnert hieraan.

De aanwezigheid van een groot badgebouw (Thermen) en de vele pottenbakkersovens die veel mensen werk verschafften en de functie van "Rest-center" voor de vele soldaten, handelaars en zakenlui maakten van Heerlen een voornaam centrum. Van hieruit zullen er dan ook nogal wat secundaire en tertiaire wegen naar de omliggende plaatsen geweest zijn, zoals de weg van Aken - Heerlen - Brunssum - Schinveld - Tuddern - Echt over de Rode Beek.

Door het moeras tussen Broeksittard en Tuddern (Selfkant) hadden de Romeinen zelfs een drie meter brede en 1250 meter lange brug van houten balken gelegd. De bovenkant van deze brug was met een harde laag metselmortel bedekt.

Ten zuiden van Simpelveld liep de weg Maastricht - Bemelen - IJzeren - Gulpen - Wittem - Orsbach - Lemiers - Vaals naar Aken. De tegenwoordige weg Maastricht - Aken is in 1825 onder koning Willem I aangelegd.

Een andere, voor Simpelveld belangrijke, weg was de afslag tussen Maastricht en Heerlen bij Ransdaal. Deze weg liep via Ransdaal - Ubachsberg - Wijnstraat naar Simpelveld.

De oudste straat van Simpelveld is naar alle waarschijnlijkheid de Stampstraat. Hier lagen de twee opgegraven villa's met de in 1930 gevonden beroemde sarcofaag.

De Romeinse herenhuizen werden door kolonisten of oud-soldaten bewoond, die na hun diensttijd van 21 jaar een bestaan als boer opbouwden. Op de sarcofaag die in ons dorp gevonden werd staat een afbeelding van zo'n

villa. Deze hofsteden hadden alle dezelfde typische bouw, namelijk een stenen fundament, meestal uit Kunrader steen, die ook in Simpelveld gedolven werd, terwijl de bovenbouw bestond uit hout en steen met een pannendak. Meestal was er ook een gemetselde kelder. In het Thermenmuseum in Heerlen bevond zich bij de ingang een prachtige maquette van zo'n Romeinse boerderij. De grootte van zo'n landbouwbedrijf bedroeg met akker-, weigronde en bos ongeveer honderd tot honderd vijftig hectare. Ze lagen op de zuidelijke helling van de Hulsberg zodat men praktisch de hele dag zon had.

Bij de opgraving van de villa in de Molt in 1989 heeft men wel naar resten van wegen gezocht maar niets gevonden.

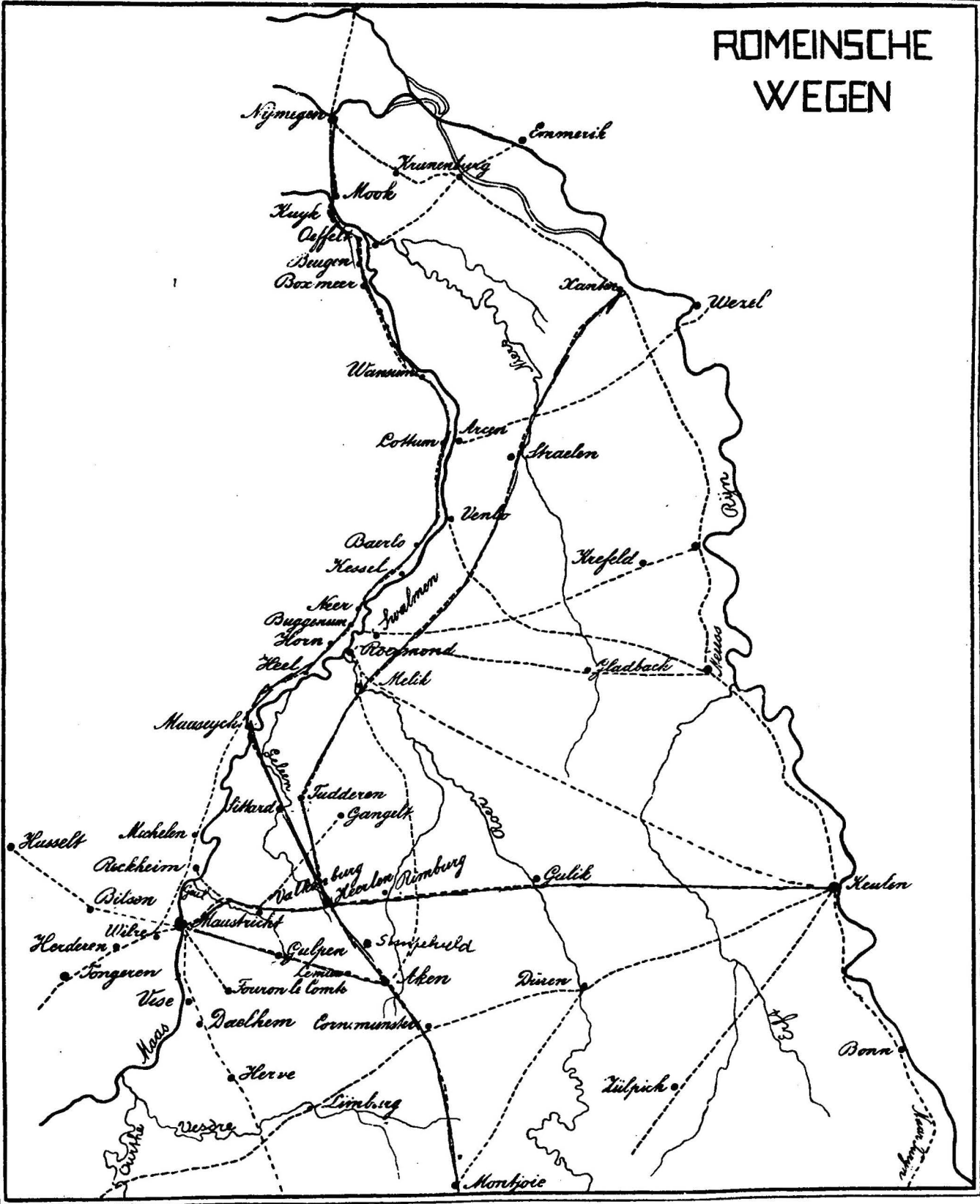
Een andere oude weg in Simpelveld is de Grachtstraat. Deze loopt vanaf de Stampstraat naar de Huls en dan via de Wijnstraat naar Ubachsberg en Voerendaal waar verschillende Romeinse boerderijen lagen. Verder was hier aansluiting op de grote heerbaan van Tongeren - Maastricht - Heerlen - Keulen. Door de aanwezigheid van zoveel villa's kan men concluderen dat Zuid-Limburg een relatief dichte bevolking had.

Na de val van het Romeinse Rijk, omstreeks 450 na Christus, kwam er een eind aan het grootste en schitterendste imperium dat ooit bestaan heeft. Vooral op het gebied van organisatie, bestuur en rechtspraak blonk het uit. De binnengevallen barbaren die deze streken in bezit namen maakten door hun ruw optreden een eind aan de "Pax Romana" die voor onze regio zo weldadig geweest was. De prachtig aangelegde en verzorgde heerwegen werden overwoekerd door struikgewas, bomen en alle mogelijke onkruiden.

De nieuwe bezitters wisten zich ook geen raad met de vele Romeinse landgoederen. Het materiaal gebruikten ze voor hun eigen woningen of, wat nog veel erger was, ze werden gewoon verwoest of verbrand - getuige de vele brandsporen die bij vele opgravingen gevonden worden.

Deze Germanen spraken ook een geheel andere taal. Het volkslatijn verdween en er

ROMEINSCHE WEGEN

kwam een scheiding tussen de Romaanse en Germaanse taal. Vlakbij ons dorp liep de taalgrens.

In de volgende eeuwen, toen de bevolking nauwelijks toenam, breidde het wegennet zich amper uit. Tijdens de regering van Karel de Grote (768 -814) die van de ene palts naar de andere trok en dan op deze modelboerderijen enige maanden verbleef zal wel weer iets aan het wegennet gedaan zijn.

In 1049 komt Paus Leo IX naar Voerendaal om de kerk aldaar in te wijden. Via Aken - Heerlen, langs de Lokt, zal hij zich naar deze plaats begeven hebben. (Gedenkboek Voerendaal)

Tijdens de middeleeuwen, tussen 500 en 1500, was het reizen een levensgevaarlijke onderneming door de vele overvallen en beroovingen die onderweg plaats vonden. Door deze onveiligheid gingen de mensen dan ook praktisch niet op reis. Dit was eigenlijk ook niet noodzakelijk. Alles wat de dorpsbewoners nodig hadden verbouwden en maakten ze zelf. Op de boerderij had men brood, vlees, groenten, melk, boter, kaas, eieren en andere levensmiddelen. Andere benodigde materialen voor de huishouding zoals hout en stenen voor de huizenbouw was ook aanwezig. Het was een autarkische maatschappij, dat wil zeggen men voorzag zoveel mogelijk in de eigen behoeften. Een enkele keer naar Aken, en dan in gezelschap van anderen, om daar bepaalde inkopen te doen was nog mogelijk.

De eerste landkaart met een plattegrond van Simplveld/Bocholtz, waarop tevens de wegen aangegeven zijn, werd gemaakt door de eervoorde heer A. Dydden, pastoor in Simplveld en Bocholtz van 1571 - 1617. In een Memorieboek, een soort dagboek, heeft hij zijn belevenissen en ook andere gebeurtenissen opgetekend. Alle belangrijke zaken betrekking hebbend op zijn parochie staan er in vermeld. In het boek "Van Semplevei tot Simplveld" door drs. H. Franssen vinden we op pag. 84 -95 een uitvoerig verslag hierover.

In 1586, het vijftiende jaar van zijn pastoraat, heeft Arnold Dydden deze landkaart van Simplveld-Bocholtz getekend. Behalve wegen

heeft hij ook de belangrijkste boerderijen en andere gebouwen ingetekend. We zien dat de kerk, die op een terp gebouwd is, in het centrum van het dorp staat. Hieromheen bevindt zich een randweg van waaruit straalsgewijs wegen naar de omliggende gehuchten en dorpen voeren. Daarnaast zijn er een aantal veldwegen om de akkers en weidegronden te bereiken en natuurlijk wat voetpaden door de weilanden waardoor de afstanden voor de voetgangers bekort konden worden.

De voornaamste wegen op bovengenoemde kaart waren o. a. de "Erimstraat" die naar Eys voerde. Deze liep vanaf de kerk - Irmstraat - St.Nicolaasstraat tot aan de Nicolaashoeve. Vandaar via de Molenweg - Oude Molen langs de beek achter Bulkumshof en Vogelzang naar Overeys. De Bulkumstraat was er toen nog niet. Deze werd pas aan-gelegd in 1855.

De weg naar Bocholtz begon bij de kerk en heette daar al Schiffelderstraat. Via de Waalbroek en Gillishof leidde deze naar de kapel in Bocholtz en verder naar Bongard, hoeve Overhuizen en Vlengendaal.

Vanaf de kerk via Stampstraat, Hennebergerstraat en Raffelsberg kwam men "i gene Loeter", Bosschenhuizen en Trintelen. De tegenwoordige weg van de Stampstraat naar Bosschenhuizen is pas rond 1850 aangelegd.

Ook kwam men vanaf de kerk via Dorpsstraat, Grachtstraat en Hulsberg op de "Wienweg" om naar Ubachsberg en Voerendaal te gaan. Via Dorpsstraat, Hertogenstraat, Baaks en Beitel arriveerde men aan de Lokt. Van hieruit kon men naar Aken, Heerlen of Kerkrade. De bekende "Hatsgensweg" was een onderdeel van de weg van Kerkrade naar de marktplaats Aubel.

De "Pulstraat" begon aan het einde van de tegenwoordige Kloosterstraat en liep via de zogenaamde "Rote Culen" en Schweijer naar de Baaks, waar deze aansloot op de weg uit het dorp. Dit punt noemde men "a gen vier bomen". Vanaf hier liep een landweggetje naar de Molsberg. Het einde van die weg heette "a gene sjlaagboom". Vandaag kent iedereen nog deze naam.

Doordat de wegen geen, of een slechte, afwatering hadden werden ze bij regenachtig weer in ware modderpoelen herschepen, terwijl bij zonnig weer de nodige stofwolken opdwarrelden. In de winter, als de sneeuw bleef liggen, waren ze praktisch onbegaanbaar. Het was al een hele vooruitgang toen de wegen met een dikke laag kiezel bestrooid werden. Door de zware boerenwagens en karren werd deze geleidelijk ingewalst, zodat de ergste gaten voor een tijdje gedicht waren.

Het wegennet bleef jarenlang hetzelfde en werd praktisch niet uitgebreid. De mensen verplaatsten zich in hoofdzaak nog altijd te voet. Ook voor langere voettochten schrok men niet terug. Het aantal paarden om mee te reizen was betrekkelijk gering. Wanneer men zich geen paard kon veroorloven voor transporten werd er een os of een koe ingeschakeld. Ook handkarren en kruiwagens waren in gebruik. Voor het transport met lichte wagens werd de hond als trekdier gebruikt. Het werd pas in 1930 bij de wet verboden om honden als trekdieren te gebruiken.

Trouwens, reizen was in die tijd op het platteland een haast onbekend begrip. Families bleven dan ook meestal van geslacht op geslacht in hetzelfde dorp wonen.

In de donkere maanden was het lopen op straat allesbehalve aangenaam. Straatverlichting was niet aanwezig. De eerste straatverlichting kwam in Simpelveld pas in 1879. (Zie "De Bongard", jrg. 2 nr.2 pag.3)

Postkoetsen reden alleen tussen de grotere plaatsen en waren slechts voorbehouden voor de meer gegoeden.

De politieke toestand was in die tijd ook niet bevorderlijk voor onderhoud of uitbreiding tot een beter wegennet.

Simpelveld, dat tot het Land van Rode behoorde, kwam in 1288, na de slag bij Woeringen tussen Brabant en Gelre, definitief bij het Hertogdom Brabant. Als Gelre gezegevierd had waren we bij het Hertogdom Gelre ingelijfd en, wat erger was, later bij Duitsland terechtgekomen.

Karel V (1500 - 1558) maakte in 1543 van alle nederlandse gewesten een "Eenheidsstaat".

de "Lage Landen" of "de Nederlanden". Hij was een van de machtigste vorsten die er ooit geweest zijn. In 1515 werd hij "Heer der Nederlanden". In 1516 werd hij Koning van Spanje en in 1519 werd hij gekozen tot Keizer van Duitsland. Door-dat in 1492 Columbus Amerika had ontdekt ten gunste van Koningin Isabella van Castilië (de grootmoeder van Karel) kwamen deze gebieden ook onder zijn gezag. Hij kon dus met een gerust hart zeggen dat "in zijn Rijk de zon niet onderging".

Toen Karel V in 1555 in Brussel afstand deed van al zijn gebieden kwamen de Nederlanden onder het gezag van zijn zoon, Philips II. Deze was ook koning van Spanje.

In tegenstelling tot zijn vader was hij een streng, dictatoriaal vorst die absolute gehoorzaamheid en volgzzaamheid van zijn onderdanen eiste. Niet alleen de adel maar ook de Hollandse scheepsmagnaten, die met de hele toenmalig bekende wereld handel dreven, kwamen hiertegen in verzet. Dit liep uit op de bekende "Tachtigjarige Oorlog" (1568 - 1648).

Deze lange en vreselijke oorlog, die zich niet alleen in de Hollandse gewesten maar ook in onze regio afspeelde, kwam in 1648 ten einde met de Vrede van Munster. Hierbij werd de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden vrij en onafhankelijk. De zuidelijke Nederlanden, dat wil zeggen België, bleven onder gezag van Spanje.

Voor onze streken, de Landen van Overmaaze, was er echter nog lang geen sprake van vrede. De twee tegenstanders, Spanje en de Republiek, wilden beiden deze gebieden bij hun rijk voegen.

Na dertien jaar kissebissen werd besloten deze gebieden te delen.

Zo werd dus het Land van Rode - toch al niet groot - in tweeën gedeeld. Dit gebeurde in 1661 bij het Partage Traktaat.

Kerkrade, Herzogenrade, Simpelveld en Bocholtz kwamen aan Spanje en Vaals, Gulpen en Margraten bij de Protestantse Republiek der Nederlanden.

Van 1661 tot 1713 bleef Simpelveld en Bocholtz onder Spaans gezag. Bij de vrede van Utrecht, die een einde maakte aan de Spaanse

Rond 1920 zijn de Simpelveldse straten niet veel meer dan modderige karresporen.

Successie-oorlog (1702 - 1713), kwamen de zuidelijke Nederlanden (België) en de Spaanse gedeelten van de Landen van Overmaas onder gezag van het Oostenrijkse Keizerrijk tot 1794. Toen veroverden Franse troepen deze gebieden en kwamen wij onder het bewind van Frankrijk. Hierover later meer.

De vele krijgsverrichtingen en oorlogen die in deze eeuw onze gebieden teisterden waren voor ons wegnnet en de eventuele uitbreiding daarvan allesbehalve gunstig.

Enkele keren hebben we er reeds op gewezen dat verbindingen en betrekkingen tussen grotere plaatsen onderhouden werden met postkoetsen.

In het boek "Ze reden door de Kempen" van H. Hermans vonden we enkele interessante bijzonderheden die we hieronder laten volgen.

"Vanuit Breda o.a. reden karavanen naar Maastricht. Vandaar gingen de transporten dan door, óf naar het oosten, namelijk Keulen, óf naar het zuiden, naar Luik. Vervoerd werden turf, hout, kolen, graan, tabak, vis en zout. De dure Maas- en Rijntollen werden hierbij vermeden. Met het oog op meer veiligheid werd er in konvooi, dat wil zeggen met meerdere voertuigen tegelijk, gereden. De route liep langs de volgende plaatsen: Breda - Alphen - Hoge Mierde - Reusel - Lommel - Eksel - Hengelhoef - Zutendaal en dan Maastricht.

Er werd vijf keer van paarden gewisseld, dit gebeurde telkens bij de zogenaamde Posthuizen.

Men kende verschillende soorten koetsen: met een postwagen konden zes personen mee, in een berline was voor vier personen plaats, en in een sjees was maar plaats voor twee personen. In de zomer deed men de reis van Breda naar Maastricht in één dag. Om drie uur 's nachts werd vertrokken en om negen uur 's avonds arriveerde men in Maastricht. In de winter deed men over deze reis twee dagen. De prijs voor de reis was drie rijksdaalders. Als bagage kon 35 pond gratis meegenomen worden, voor ieder pond meer betaalde men een stuiver extra.

Vanuit Breda gingen vaak reizigers mee om genezing te zoeken bij de warme bronnen in

Aken-Burtscheid. In Maastricht moest men dan overstappen voor de postkoets naar Aken.

Halverwege Breda en Maastricht lag Lommel. Als het traject in één dag gereden werd moest in deze plaats een uur gewacht worden en gelegenheid gegeven om er te eten.

Lommelse vrachtrijders vervoerden boter, kaas, specerijen enzovoorts naar Maastricht. Uit Keulen werden garens en katoen opgehaald. Uit Luik o.a. ijzer en koper. Lommel was een kruispunt van wegen, onder andere van Den Bosch naar Luik en Breda-Maastricht.

Deze postwegen of -banen waren brede zandwegen in de Kempen. De vier grootste steden in Brabant waren Brussel, Antwerpen, Leuven en Den Bosch.

De grote handelsweg Keulen-Brugge liep hierlangs.

Bij ieder posthuis stonden zes paarden als reserve of wissel. In Maastricht en Den Bosch had men zelfs twaalf paarden in reserve.

De Reiskosten van Den Bosch naar Maastricht waren zes gulden en zes stuivers per persoon. Gratis mocht 25 pond bagage mee.

In de zomer vertrok men om drie uur 's morgens uit Den Bosch. 's Avonds arriveerde men evenals de Brusselse postkoets door de Brusselse poort in Maastricht. In de winter duurde de reis twee dagen. In het grensdorp Achel werd dan de nacht doorgebracht.

Bij uitspanningen (herbergen) werd ook vaak van paard gewisseld.

Ook vertrok er in de zomer twee of drie keer per dag een postsjees (voor twee personen) naar Maastricht. Vandaar kon men dan verder reizen naar Aken / Keulen of Luik / Spa.

De voerman of postillon was het streng verboden sterke drank te gebruiken. "Geen alcohol in het verkeer" was ook toen al het devies.

De postillon nam natuurlijk ook de nodige post of brieven mee voor plaatsen onderweg. Tussen Luik en Den Bosch bestond in de 18^e eeuw een drukke correspondentie. In het jaar 1770 werd door het brievenpostkantoor in Den Bosch 4725 brieven naar Luik verzonden en 3100 uit Luik ontvangen. De brievenpostroute Luik-Den Bosch liep via Maastricht.

Deze dienst gebeurde wel eens door een postillon te paard. Halverwege, in Hamont, werden de postzakken uit Luik/Maastricht gewisseld. Iedere postillon reed dus de helft van de weg.

Vanuit Maastricht was er ook een dienst naar Luik en Aken. Een bekende pleisterplaats tussen Maastricht en Aken was de "Posterei" in Wittem. (Het tegenwoordige huis Kallen.)

De postillons te paard kozen een kortere route dan de postwagens. Bij nacht en ontij reden ze over smalle paden, door uitgestrekte bossen, en onafzienbare heidevelden naar hun plaats van bestemming.

In Aken is in het gebouw van de "Haupt-post" bij de ingang een gedenksteen gemetseld om de plaats aan te geven vanwaar de reiskoets naar "Cullen" begon."

Tot zover het citaat uit het boek van Hermans.

Zoals we reeds eerder vermeldden hoorde het "Land van Rode" - waaronder dus Simpelveld en Bocholtz - van 1713 tot 1794 tot het Oostenrijkse Keizerrijk.

Tijdens de regering van Keizerin Maria Theresia (van 1740 tot 1780) werden de Oostenrijkse Nederlanden - België en de Oostenrijkse delen van de Landen van Overmaze - in kaart gebracht.

Deze landkaarten, genoemd naar luitenant-generaal Jozef de Ferraris, destijds gouverneur-generaal van de Oostenrijkse Nederlanden, in wiens opdracht dit werk uitgevoerd werd, waren voor die tijd zeer nauwkeurig getekend.

In het boek van drs. H. Fransen "Van Semplevei tot Simpelveld" vinden we op pag. 120-126 een zeer nauwkeurige omschrijving:

"Het Land van Rode wordt omgeven door het gebied van de Rijksstad Aken, het graafschap Wittem en het Land van Gulik. Op de kaart is de loop van de Eyserbeek goed te volgen.

Verschillende wegen zijn duidelijk te herkennen, onder andere die naar Bosschenhuizen die via de Stampstraat, Hennebergweg, Kondelerweg in "I gene Loeter" uitkomt. Verder de wegen naar Horbach, Laurensberg, Orsbach, Vaals, Baneheide, Eys en zo voorts. De weg

van ons dorp naar Bocholtz liep via Waalbroek en Prickaert."

De Bocholtzerweg zoals we die nu kennen is pas vlak voor de Tweede Wereldoorlog aangelegd. De Bocholtzerweg die onder de Jozefbrug en onder de Bongarderbrug loopt is na 1853, na de totstandkoming van de spoorlijn Maastricht - Simpelveld - Aken (aanleg 1845-1853) aangelegd.

Verder zien we op de kaart dat bij Hertogen Eijck (dit is vlak bij de Lokt) de Schepenbank Simpelveld grenst aan de Bank van Kerkrade.

Tot aan de herindeling van 1982 is deze grens zo gebleven.

In verband met ons wegennet vond ik in het archief van onze gemeente nog enkele interessante gegevens hierover.

Volgens de notulen van 31 mei 1858 besloot de gemeenteraad een kunstmatige weg door de kom van onze gemeente aan te leggen die een verbinding moest brengen tussen het dorp Eys en de gemeente Heerlen, namelijk de Bulkumstraat.

Verder een begroting van deze weg "*welks bedrag een som van f 15.344,= bedraagt, verder in aanmerking genomen dat, hoe noodzakelijk deze kunstmatige verbetering ook zij in het belang onzer gemeente en omliggende plaatsen, voor onze gemeente onmogelijk is zonder een tegemoetkoming van minstens een derde van de gehele begroting*". Er werd subsidie van de Provincie gevraagd.

In drie jaar zou deze kunstmatige weg gemaakt worden. In de vergadering van 4 januari 1859 werd besloten dat deze weg met hand- en spandiensten door de gemeente zelf werd aangelegd. Als opzichter bij dit werk werd Frederik Edmund Brand (zoon van burgemeester Brand en later de stichter van Brand's Bierbrouwerij) aangesteld met een salaris van f 50,= per maand

Iedere burger was verplicht tot het leveren van hand- of spandienst.

In de vergadering van 20 juli 1859 wordt door de gemeenteraad vastgesteld "*de heffing ener belasting in natura of verpligting tot het leveren van hand- en spandiensten te behoeve van buurtwegen en waterkeringen in deze*

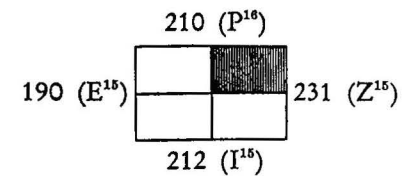
KAART VAN DE OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN OPGENOMEN OP INITIATIEF VAN GRAAF DE FERRARIS

R 211 (G¹⁵) (2)

1/25.000

1 Km.

origineel : 2,17 maal in de lengte; 4,72 maal in oppervlakte.

Gedeelte van de Ferrariskaart met Simpelveld en Bochoitz

gemeente. Het bedrag van nalatige of onvolledige dienstpligtige verschuldigde dagloon wordt voor elke dag vastgesteld, voor karrevrachten met een paard op een gulden vijftig cents, voor karrevrachten met twee paarden op twee gulden, voor handdienst op vijftig cents“.

In de vergadering van 11 februari 1863 besluit de raad tol te heffen op de kunstmatig verharde buurtweg Hertogenratherstraat leidende van de grens van Wittem (bij Eys) naar de grens van Heerlen bij de Lokt, volgens het volgende tarief:

voor elk paard, aangespannen of niet f 0,02, voor elke os, aangespannen of niet f 0,02, voor elk paar wielen van een rij- of voertuig hoe ook genoemd en op welke wijze ook voorgetrokken (die enkel bespannen met honden alleen uitgezonderd) f 0,02.

Deze tol werd verpacht.

Op 22 december 1888 was de verpachting van het innen der tolgelden op *”den van provinciaal belang verklaarden Hertogenratherweg (nu Rolduckerweg). Thans in pacht bij Joseph Beckers, wordt weer opnieuw voor drie jaren verpacht.”*

In de notulen van 3 mei 1879 lezen we dat: *”de gemeente Voerendaal een kunstmatige verharde weg wil aanleggen lopende van Ubachsberg richting Heerlen naast de Imstenrath alsmede naar het gehucht Huls. Deze weg is zeer noodzakelijk als communicatieweg tussen de twee gemeenten en voor het gehucht Huls welke een slechte verbinding heeft met de statie”*

Op 24 juni 1881 vindt de gemeenteraad dat het gehucht Huls nog altijd verstoken is van een goede communicatieweg met het dorp en de halte van de spoorweg. De gemeente Voerendaal wil de kunstmatige weg tot aan de Wijnstraat aanleggen om via de Huls en de kom van het dorp de statie van de Grand Central Belge te kunnen bereiken.

Het plan voor de aanleg van de Nijswillerweg werd in 1931 aangenomen. Tussen 1933 en 1935 werd dit werk uitgevoerd.

Zonder machines, alleen met mankracht hebben 140 arbeiders, verdeeld over twee ploegen, onder toezicht van dhr. Honnoff deze weg aangelegd. In 1936 werd hij door Gouverneur van Sonsbeek geopend.

De Stationstraat werd in 1930 doorgetrokken en de onderdoorgang naar de Gaas verdween, daardoor werd de Gaasstraat gescheiden in de Nieuwe Gaasstraat en de Oude Gaasstraat.

In 1929 wordt de Hertogenratherweg als eerste straat van Simpelveld geasfalteerd. Omdat het een provinciale weg is geeft de provincie voor elke kilometer f 500 tot f 900 subsidie.

In 1931 wordt de Schiffelderstraat, de Kloosterstraat en de Dorpstraat geasfalteerd. Tot aan de Beitel hebben we dan een verharde weg.

In 1929 komt ook de verbindingsweg Kloosterstaat-Dorpstraat, namelijk de Marktstraat klaar.

Verder lezen we in de gemeentenotulen dat het Panneslagervoetpad tot een weg wordt verbreed waarlangs huizen gebouwd kunnen worden.

In de vergadering van 3 december 1926 werd een verzoekschrift van de Zusters van het Arme Kindje Jezus om het *”Hogen Berg Voetpad“* op te heffen met zes tegen vijf stemmen verworpen. Dit voetpad is wel eigendom van de Zusters maar er rust een publiekrecht op. Deze mooie wandelweg blijft dus voor de mensen van Simpelveld bewaard.

De echte uitbreiding van ons wegenet heeft na de Tweede Wereldoorlog plaatsgehad.

Op- of aanmerkingen over dit artikel zijn van harte gewenst.

Ee ströasge um !

*Wen iech ee ströasge um wil goa,
kan iech gedder hónderd meter blieve sjtoa.
Dat kunt miech egentlich gans gót oes,
want iech kom óch nit mieë zoeë gót vuur-oes.*

*Iech tref dan d'r Frens - d'r Joep - d'r Sjeng en 't Trieng
en allenäü hant ze ing anger peing.
Biste dan indlich werm in hoes,
biste rief vuur 't krankehoes.*

*Va alle ieëlend van anger lüj,
weësjte zelve krank op d'r daag va hüj.
Noe goan iech mer ging sjtroas mieë um,
iech kien ooch zoeë de tsiet erum.*

*Iech han genóg an mieng eege pieng,
oane die van d'r Frens - d'r Joep - d'r Sjeng en 't Trieng.
Die ieëlend wirkt dich op 't "gemood".
Weë nuus hat, is 't zelve sjood!*

WeStro
juli 2000